

*Козицька Ю.В., студентка 4 курсу спеціальності 014 «Середня освіта (інформатика)»,
Черненко В.П., канд.фіз.-мат. наук,
доцент кафедри інформатики і вищої математики
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського*

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Сьогодні стає все більш очевидним, що ефективність сучасного суспільства базується не просто на знаннях, а на інтелекті та творчості людей. Зростають вимоги до таких якостей особистості, як відкритість новому досвіду, вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, творче ставлення до дійсності, критичне мислення. Швидкий розвиток науково-технічного прогресу призводить до удосконалення креативної та творчої особистості: сучасності потрібна розумна та компетентна людина, яка вміє аналізувати інформацію та використовувати свої вміння для креативного розв'язку проблем.

Творчість – це розумова й практична діяльність, результатом якої є створення оригінальних, неповторних цінностей, виявлення нових фактів, властивостей, закономірностей, а також методів дослідження і перетворення матеріального світу або духовної культури [1]. Творчі здібності самі по собі не гарантують творчих здобутків. Для їх досягнення необхідний «двигун», який запустив би в роботу механізм мислення, тобто необхідні бажання, воля і мотивація. Творчість характеризується як вища форма діяльності людини, що вимагає тривалої підготовки, ерудиції та інтелектуальних здібностей, є основою людського життя, джерелом усіх матеріальних і духовних благ.

Інформатика, як фундаментальна наука, є потужним інструментом щодо розвитку творчих здібностей через використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Творчість тісно пов'язана з креативністю, адже під креативністю слід розуміти творчі здібності особи, що проявляються у мисленні, різноманітних видах діяльності, почуттях. Креативне мислення – це вміння творчо підходити до вирішення будь-якої проблеми. Особливості розвитку креативності на уроках інформатики розглянуто в роботі [2].

Ефективність освітнього процесу з метою розвитку творчих здібностей може бути значно підвищена за допомогою застосування теорії розв'язування винахідницьких задач (ТРВЗ). Система ТРВЗ – ефективний засіб розвитку творчого мислення, здатності генерувати нові нестандартні ідеї творчого саморозвитку і виховання духовно-морального і вольового комплексів [3].

Наприклад, на уроках інформатики під час застосування ТРВЗ можна виділити такі методи творчого мислення.

1. *Метод спроб і помилок.* Суть методу полягає у розв'язанні проблемного завдання через добір різноманітних варіантів рішень.

2. *Метод контрольних запитань.* Цей метод є удосконаленим варіантом методу спроб і помилок, а також одним із методів активізації творчого мислення. Метою методу є підведення дітей до виконання поставленого завдання за допомогою навідних питань.

3. *Метод фокальних об'єктів (метод каталогу)* – один із методів активізації творчої думки, який допомагає зняти психологічну інерцію й віднайти оригінальні вирішення.

4. *Метод синектики* – поєднання різнорідних несумісних елементів, передбачає застосування 4-х прийомів, які ґрунтуються на аналогіях: прямій, особистій (емпатія), символічній, фантастичній.

5. *Модельовання маленьких чоловічків.* Суть методу – потрібно уявити, що речовини, предмети й явища складаються з безлічі маленьких чоловічків, причому живих і мислячих. Вони можуть виконувати такі дії (міцно тримаються за руки), що щоб роз'єднати, наприклад, тверду речовину треба прикласти певні зусилля [1].

Отже, використання ТРВЗ на уроках інформатики організує мислення, сприяє саморозвитку та розвитку творчих здібностей учнів, а це значить, що у дитини формується: гнучке та нетривіальне мислення, позбавлене стереотипів; розвивається фантазія; підвищується мотивація до навчання та самостійність; покращується якість навчально-пізнавальної діяльності. Так формується вільна творча особистість, яку вимагає сучасність.

Список використаних джерел:

1. Гин А. ТРИЗ-педагогіка / А. Гин. – Москва : ЛитРес, 2015. – 120 с.
2. Лади А. О. Розвиток креативності на уроці інформатики / О. А. Ладик // Матеріали Шістнадцятої студентської наукової конференції «Наумовські читання» (22-23 листопада 2018 р., м. Харків). – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019. – С. 64-68.
- Терещенко С. В. Вивчення алгоритмів за системою ТРВЗ / С. В. Терещенко, С. М. Сайдаметова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць – Вип. 7 (14), 2009. – С. 210-215.